

Kodeks etyki psychoterapeuty PTPPd

Kodeks Etyki Psychoterapeuty Psychodynamicznego Polskiego Towarzystwa Psychoterapii
Psychodynamicznej

Preambuła

Dokonując wartościowania postępowania psychoterapeuty psychodynamicznego, różnicując etykę grupy zawodowej od indywidualnej moralności terapeuty i przyjmując wpływ nieświadomych procesów na jego aktywność, dopuszczamy wewnętrzną konfliktowość terapeuty w tym zakresie. Uznajemy więc, że świadoma deklaracja neutralności aksjologicznej terapeuty nie może obejmować jego wszystkich reakcji emocjonalnych na pacjenta, mimo że powyższa refleksja obliuguje każdego psychoterapeutę psychodynamicznego do monitorowania pracy w procesie supervizji oraz poddawania ciągłej refleksji zachowań i emocji własnych pojawiających się w dialogu terapeutycznym z pacjentem.

1. Zasady ogólne

- 1.1. Psychoterapeuta psychodynamiczny wykonuje swoją pracę rzetelnie i uczciwie, z szacunkiem wobec pacjentów i współpracowników. Elementarnym warunkiem rzetelnej i uczciwej postawy psychoterapeuty psychodynamicznego jest należyte przygotowanie teoretyczne i osobowościowe, uwzględniające wpływ procesów nieświadomych na jego aktywność.
- 1.2. Psychoterapeuta w swoich działaniach uwzględnia przede wszystkim dobro pacjenta, w kontekście relacji psychoterapeutycznej rozumiane jako zmiana funkcji psychicznych, sposobów jego zachowania, zaburzonych w świetle ogólnie przyjętych norm. Zasada dbałości o dobro pacjenta obowiązuje także po ustaniu relacji psychoterapeutycznej.
- 1.3. Psychoterapeuta psychodynamiczny podczas procesu leczenia nie narzuca pacjentom, w sposób świadomy, własnego systemu przekonań i wartości, jak również szanuje prawo pacjenta do posiadania własnych, odmiennych przekonań.

- 1.4. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie znajduje podstaw aksjologicznych do równoczesnego uprawiania psychoterapii o różnym podłożu teoretycznym. Jeśli pacjent wymaga psychoterapii wywodzącej się z innego paradygmatu, psychoterapeuta kieruje go do odpowiedniego w tej dziedzinie specjalisty.

2. Tajemnica i poufność

- 2.1. Psychoterapeuta psychodynamiczny ma obowiązek dbać o tajemnicę procesu psychoterapeutycznego, co oznacza zachowanie poufności wszystkich informacji przekazywanych przez pacjenta oraz faktu jego udziału w procesie psychoterapii. Ogólne zasady ochrony danych osobowych pacjentów są zgodne z wymogami przepisów RODO.
- 2.2. Tajemnica może być uchylona, tylko wobec upoważnionych instytucji, na prośbę pacjenta lub (jeśli to możliwe) po wcześniejszym poinformowaniu pacjenta wówczas, gdy istnieje niebezpieczeństwo związane z zagrożeniem jego życia lub życia czy zdrowia innych osób.
- 2.3. Zwolnienie psychoterapeuty z tajemnicy i odstąpienie od zasady poufności przez uprawnione organy państwa odbywa się na mocy odpowiednich przepisów prawa stanowionego.
- 2.4. Konsultacje z innymi specjalistami biorącymi udział w leczeniu pacjenta oraz proces superwizji nie stanowią złamania zasady tajemnicy i poufności. Zgodę na wymienione działania psychoterapeuta powinien uzyskać jeszcze w fazie uzgodnień kontraktu terapeutycznego.
- 2.5. Psychoterapeuta musi uzyskać zgodę pacjenta na dokonywanie zapisów sesji na elektronicznych nośnikach obrazu i dźwięku oraz przed użyciem materiałów pochodzących z zapisu psychoterapii do celów superwizyjnych, szkoleniowych, konferencyjnych, certyfikacyjnych. Materiał uzyskany w pracy z pacjentem musi być starannie zabezpieczony przed możliwością zidentyfikowania pacjenta oraz niszczony natychmiast po ustaniu przyczyny sporządzenia. Jedynym dysponentem tego typu materiałów jest psychoterapeuta. Pacjent w dowolnym momencie może odwołać zgodę i nie może to wpływać na kontynuację procesu psychoterapii.
- 2.6. Ze względu na specyfikę relacji psychoterapeuta–pacjent psychoterapeuta psychodynamiczny nie wykorzystuje AI w procesie konsultacji, stawiania diagnozy, planowania terapii czy konkretnych interwencji terapeutycznych ani w celu przygotowania opisu przypadku na użytek certyfikacji lub zaliczenia etapu szkolenia. Superwizor nie może używać AI do przygotowywania i redakcji recenzji opisów przypadków. W celu opracowania

materiału uzyskanego dzięki zapisowi sesji z pacjentami terapeuta psychodynamiczny nie może posługiwać się narzędziami AI bez uprzedniej bezwzględnej anonimizacji umieszczanych w cyberprzestrzeni nagrań i treści wnoszonych przez pacjentów w atmosferze poufności i intymności relacji terapeutycznej.

- 2.7. W przypadku toczącego się postępowania przed Sądem Koleżeńskim psychoterapeuta psychodynamiczny zwolniony jest z obowiązku zachowania zasady poufności w zakresie złożenia niezbędnych wyjaśnień w postępowaniu sądowym i odwoławczym.

3. Supervizja i rozwój zawodowy

- 3.1. Obowiązkiem psychoterapeuty psychodynamicznego jest rozwijanie swoich umiejętności zawodowych, poszerzanie wiedzy, a także dbanie o swoją kondycję psychiczną i zdrowie fizyczne. Psychoterapeuta nie powinien podejmować pracy w czasie, w którym dokonywanie odpowiedniej oceny sytuacji oraz prowadzenie procesu terapeutycznego zgodnie z wymogami profesjonalnymi tego procesu, może być ograniczone z powodów zdrowotnych.
- 3.2. Psychoterapeuta psychodynamiczny zobowiązany jest do systematycznego poddawania swojej pracy zawodowej superwizji, jak również do współpracy z innymi specjalistami w celu dbania o jakość prowadzonych procesów terapeutycznych i minimalizowania ryzyka popełniania błędów.
- 3.3. Superwizor dba o transparentność w procesie superwizji, unika sytuacji, które mogą zakłócić relacje z superwizowanym psychoterapeutą.
- 3.4. Proces superwizji objęty jest zasadą poufności, dotyczy to również dokumentacji prowadzonej przez uczestników superwizji.
- 3.5. Pacjent ma prawo do informacji na temat danych superwizora. Ujawnienie tej informacji przez terapeutę jest niezbędne tylko po bezpośrednim zapytaniu przez pacjenta.
- 3.6. Superwizor psychodynamiczny ma obowiązek zwracać uwagę na nieetyczne praktyki superwizanta, omawiać z nim i nakłaniać do ich zaniechania. W przypadku niepowodzenia superwizor zobowiązany jest do zgłoszenia takiego faktu do Sądu Koleżeńskiego.
- 3.7. Ze względu na odpowiedzialność superwizora ma on prawo do zalecenia superwizantowi doszkolenia w zawodzie lub podjęcia psychoterapii własnej. Odpowiedzialność superwizora nie dotyczy jednak decyzji i interwencji terapeuty podejmowanych w trakcie sesji psychoterapii konkretnych pacjentów.

- 3.8. Na życzenie superwizanta superwizor ma obowiązek wydania zaświadczenia o ilości godzin superwizyjnych przepracowanych przez superwizowanego psychoterapeutę. Na zaświadczeniu ma prawo do umieszczenia uwag na temat przygotowania zawodowego, w tym niezbędnych do uzupełnienia kwalifikacji czy kompetencji psychoterapeutycznych superwizanta.
- 3.9. Superwizor nie może prowadzić superwizji na zlecenie instytucji, w której łamane są zasady etyczne lub nie przestrzega się merytorycznych zasad, reguł settingu lub w inny sposób łamane są prawa i obowiązki terapeuty lub prawa pacjenta.

4. Konflikt interesów

- 4.1. W sytuacji wystąpienia sprzecznych interesów pomiędzy instytucją, w której zatrudniony jest psychoterapeuta psychodynamiczny a pacjentem, należy wybierać dobro i interesy osoby leczonej. Jeśli nie jest to możliwe, zawiesić kontakt z instytucją lub pacjentem na czas rozwiązania konfliktu.
- 4.2. Jeśli psychoterapeuta psychodynamiczny pełni różne role zawodowe, w relacji z pacjentem przestrzega zasady niełączenia pozostałych ról zawodowych z rolą psychoterapeuty.

5. Relacje pomiędzy psychoterapeutą a pacjentem

- 5.1. Proces psychoterapii powinien być poprzedzony określeniem kontraktu terapeutycznego oraz ram psychoterapii. Ustalenia powinny odnosić się do metody pracy, długości oraz częstotliwości spotkań, miejsca spotkań oraz zasad finansowania. Przed rozpoczęciem leczenia terapeuta powinien starannie wyjaśnić i przystępnym językiem przekazać diagnozę, określić niezbędne warunki, które pacjent powinien spełnić oraz zgody, których powinien udzielić (konsultacje, nagrywanie sesji itd.).
- 5.2. Fundament ram terapii psychodynamicznej stanowi zasada, że proces psychoterapeutyczny toczyć się może jedynie w bezpośrednim kontakcie między terapeutą a pacjentem.
- 5.3. Relacja terapeutyczna jest dobrowolna, pacjent ma prawo w dowolnym momencie przerwać/zakończyć leczenie.
- 5.4. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie powinien podejmować się prowadzenia psychoterapii wobec osób bliskich czy znajomych.

- 5.5. Psychoterapeuta psychodynamiczny unika wszelkich relacji towarzyskich z pacjentem, które mogłyby ograniczyć bezstronność relacji psychoterapeutycznej, a także pogorszyć rzetelność i skuteczność pracy psychoterapeuty.
- 5.6. Psychoterapeuta psychodynamiczny przestrzega zasady, że relacja psychoterapeutyczna wyklucza bliskość fizyczną (w tym o charakterze seksualnym) z pacjentem. Zasada ta obowiązuje zarówno w trakcie, jak i po zakończeniu procesu psychoterapii.
- 5.7. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie wykorzystuje relacji z pacjentem i jego zależności do celów pozaterapeutycznych.
- 5.8. Kontakt psychoterapeuty psychodynamicznego z osobami trzecimi tj. z członkami rodziny pacjenta lub jego bliskimi spoza rodziny, może mieć miejsce tylko za wcześniejszą zgodą pacjenta. Powyższa zasada nie dotyczy leczenia dzieci i osób pełnoletnich, których kondycja psychiczna lub fizyczne czynniki uniemożliwiają, w danym momencie, skuteczną komunikację lub niezbędną dbałość o własne zdrowie bądź bezpieczeństwo.
- 5.9. Jeśli psychoterapeuta psychodynamiczny z jakichkolwiek przyczyn przerywa psychoterapię, powinien wskazać pacjentowi możliwości alternatywnego leczenia.

6. Prawa psychoterapeuty

- 6.1. Psychoterapeuta określa metodę pracy najkorzystniejszą dla pacjenta w świetle dokonanej przez siebie aktualnej diagnozy psychodynamicznej, obowiązujących klasyfikacji diagnostycznych i aktualnych wyników badań nad skutecznością wybranej metody.
- 6.2. Psychoterapeuta psychodynamiczny ma prawo ustalić granice w pracy psychoterapeutycznej, w tym postępowanie w przypadku zachowań obraźliwych lub agresywnych ze strony pacjenta.
- 6.3. Psychoterapeuta psychodynamiczny ma prawo odmowy podjęcia leczenia, gdy uzna, że nie jest w stanie rzetelnie prowadzić psychoterapii, a także jeśli żądania pacjenta są nierealne albo szkodliwe dla niego lub otoczenia.

7. Środowisko zawodowe

- 7.1. Psychoterapeuta psychodynamiczny powinien dbać o dobre imię własne, a także Towarzystwa oraz swoich koleżanek i kolegów.
- 7.2. Wypowiedzi o koleżankach i kolegach (prezentujących również inne uznane nurty psychoterapii) powinny zawierać prawdziwe informacje, a także być formułowane

z odpowiednim szacunkiem.

- 7.3. Krytyka koleżanek i kolegów musi opierać się na faktach, być prowadzona rzetelnie i wnikliwie. Należy przy tym rozróżnić i odróżnić świadome i intencjonalne zaniedbanie lub działanie na szkodę pacjenta od chwilowego osłabienia uwagi bądź techniki psychoterapeutycznej.
- 7.4. W sytuacjach koniecznych psychoterapeuta ma prawo oczekiwać wsparcia, opartego na rzetelnej ocenie, ze strony środowiska i jego instytucjonalnych przedstawicieli.
- 7.5. W przypadku, gdy terapeuta psychodynamiczny, w ramach prowadzonej działalności terapeutycznej, zatrudnia innych psychoterapeutów zabronione jest stosowanie przez niego umów wiążących pacjentów i terapeutów z miejscem, w którym prowadzona jest psychoterapia. Niedozwolone jest też stosowanie zapisów o ponoszeniu przez terapeutów odpłatności na rzecz zatrudniającego za przeniesienie pracy terapeutycznej z pacjentami w inne miejsce. Zapisy takie stanowią ingerencję w proces terapeutyczny, naruszają zasadę nadrzędności dobra pacjenta. Zabronione jest także kontaktowanie się z pacjentami lub ich opiekunami prawnymi zatrudnianych aktualnie lub byłych pracowników w celu weryfikacji u kogo aktualnie leczą się pacjenci.
- 7.6. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie powinien podejmować współpracy zawodowej z instytucjami, które prowadzą działalność kolidującą z zasadami etyki zawodu, nie stwarzają rzetelnych warunków leczenia, nie przestrzegają praw pacjenta oraz praw pracowniczych.
- 7.7. Dla reklamowania działalności innej niż psychoterapia psychoterapeuta i supervisor nie może, bez uzyskania specjalnej zgody, powoływać się na przynależność do Polskiego Towarzystwa Psychoterapii Psychodynamicznej, ani używać logo lub innych znaków graficznych ze Stowarzyszeniem kojarzonych. Ten sam wymóg dotyczy ośrodków psychoterapeutycznych, szkoleniowych oraz firm wydawniczych będących własnością członka Stowarzyszenia.
- 7.8. Psychoterapeuta psychodynamiczny ma obowiązek zwracać uwagę na wszystkie nieetyczne praktyki koleżanek i kolegów, omawiać je z nimi i nakłaniać do ich zaniechania. W przypadku niepowodzenia interwencji zobowiązany jest do zgłoszenia faktu naruszania kodeksu etycznego instancjom nadzorującym.

8. Wystąpienia publiczne, reklama

- 8.1. Psychoterapeuta psychodynamiczny w wystąpieniach publicznych podaje rzetelne i prawdziwe informacje zgodne z aktualną wiedzą kliniczną i naukową oraz standardami etycznymi.
- 8.2. Reklamując świadczone przez siebie usługi psychoterapeuta psychodynamiczny może zamieszczać tylko rzetelne, dające się zweryfikować informacje na temat formalnego wykształcenia, potwierdzonych uprawnień, uzyskanych certyfikatów, stopnia naukowego, ukończonego szkolenia, przynależności do organizacji psychoterapeutycznych, danych adresowych, informacji o cenach usług.
- 8.3. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie wygłasza stwierdzeń nieprawdziwych lub wprowadzających w błąd dotyczących własnych kompetencji, doświadczenia, prowadzonych usług, wyników pracy psychoterapeutycznej.
- 8.4. Psychoterapeuta psychodynamiczny może skorygować nieprawdziwe sądy wygłaszane przez innych, dotyczące jego pracy psychoterapeutycznej.
- 8.5. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie może promować produktów czy usług powołując się na swój zawód ani wprost, ani przez sugerowanie odbiorcom, że reklamowane produkty lub usługi posiadają właściwości zgodne z efektami psychoterapii.
- 8.6. Kompetencje zawodowe nie upoważniają psychoterapeuty psychodynamicznego do wystąpień publicznych na tematy dotyczące życia społecznego, obyczajowości, kultury i polityki oraz do używania swojego statusu zawodowego do wyrażania poglądów o charakterze diagnostycznym na temat osób, które znane mu są jedynie z przestrzeni publicznej.

9. Szkolenia

- 9.1. Jako nauczyciel i superwizor psychoterapeuta psychodynamiczny stara się przekazywać wiedzę zawodową w sposób obiektywny i rzetelny w oparciu o najnowszą wiedzę naukową potwierdzoną w badaniach klinicznych.
- 9.2. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie podejmuje się szkolenia w zakresie psychoterapii osób, które nie uzyskały, wymaganego kryteriami zawodowymi, wykształcenia dopuszczającego do szkolenia lub wykazują zachowania, które nie dają rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu.

- 9.3. Psychoterapeuta psychodynamiczny nie wykorzystuje zależności osób szkolonych w sposób emocjonalny, finansowy czy inny dążący do zaspokojenia własnych celów. Zakaz ten dotyczy również relacji o charakterze seksualnym z osobami szkolonymi.
- 9.4. Reklamy kursów i szkoleń psychoterapeutycznych powinny zawierać rzetelny i jasny opis przekazywanej wiedzy i umiejętności, ze szczególnym uwzględnieniem ceny usług, kryteriów kwalifikacji, kompetencji zespołu szkolącego.

Postanowienia końcowe

Wszelkie skargi dotyczące naruszeń zasad etyki zawodowej przez psychoterapeutów zrzeszonych w Polskim Towarzystwie Psychoterapii Psychodynamicznej rozpatrują i rozstrzygają (zgodnie z zakresem kompetencji): Sąd Koleżeński, Zarząd Polskiego Towarzystwa Psychoterapii Psychodynamicznej.

Szczegółowe kompetencje wymienionych organów i tryb odwoławczy od postanowień określa Statut Towarzystwa.